

Veileder i universell utforming

Hensikten med en slik veiledning/sjekkliste er å oppnå like muligheter for samfunnsdeltakelse og motvirke diskriminering ved deltagelse i kulturlivet, bibliotek, museumsbesøk og omgivelser o.l. uavhengig av funksjonsgrad.

Universell utforming må gjøres på en måte at det kan brukes av alle i storsamfunnet i så stor grad som mulig, uten behov for en spesiell og egen tilpassing for døve og hørselshemmede.

Hvis noe er uklart, så anbefales det å rådføres mest mulig med oss i Norges Døveforbund.

Bygg, boliger, hoteller

- Må redusere bruken av glassvegger/vinduer.
- Panelgardin eller en stiv panelvegg, som kan tas i bruk for skjerming.
 - Disse flatene må ha mørk ensfarget bakgrunn. Ikke hvit eller andre lyse farger.
- Det akustiske må ivaretas av et lyddempende material. Spesielt viktig for dem som har høreapparat eller CI (Cochleaimplantat). F.eks. bokhyller og gardiner minsker etterklngen i rommet.
- Skillevegger/bakgrunn/messevegg må ikke ha mønster eller trespiler. Ensfarget rolig bakgrunn i passe mørk farge, trengs for å snakke tegnspråk.
- Gulv og/eller gulvteppe ikke ha mønster, rene flater

Innvendig forhold

- Stoler bør ha loddrette ben, ikke ben som spriker ut.
- Hvis hardt gulv, ha på gummiknotter/tennisballer på stolben.
- Viktig at det tenkes igjennom plassering av tolker (lyssetting, plassering i forhold til lerret/skjermer og så videre).
- Gode kontrastfarger.
- Plasseringen i rommet bør gi best mulig oversikt visuelt.
- Ikke stå med ryggen og snakk til den døve/hørselshemmede personen.
- Det beste øret bør være plassert mot lydkilden.
- Snakk tydelig, ikke for høyt, og med naturlig talerytme. Munnen skal være synlig og ansiktet skal være godt belyst.
- Ved møter så er det best å sitte i hesteko form, da kan alle se hverandre og snakke tegnspråk uanstrengt.
 - En scene når møteansvarlige/ foredragsholdere skal snakke må være tilgjengelig.
 - Eget og et godt lys til messeveggen og scenen.
- Restaurant: Det aller beste er å sitte ved runde bord.
 - Lyset over bordene må være godt belyst, aller helst kunne dimmes.

Tekniske hjelpemidler

- Visuell og vibrering varsling som blinklysanlegg i tilfelle brann eller annen evakuering.
- Offentlige lokaler kan ha felles teleslynge. Flere høreapparatbrukere kan lytte på slyngen samtidig. For at det skal fungere må vedkommende ha telespoleprogram i høreapparatet, eller annen slyngemottaker (streamer).
- Vekkerklokke til å ha under puten.

Arrangement som trenger tolking for døve, døvblinde og hørselshemmede

Her finner du kontaktinformasjon og fremgangsmåte for hvordan du kan bestille tegnspråktolk til arrangementer som trenger tolking for døve, døvblinde og hørselshemmede.

<https://www.nav.no/samarbeidspartner/tolking-for-arrangorer>

Kultur

- Kun skrivevansker i seg selv holder ikke ved tolking av teaterstykker. Ikke alle leser like fort og klarer å følge med på det som skrives i takt med det som sies. Noen har dysleksi, lese og/ skrivevansker.
- Tegnspråktolker som er litt erfarne, og har tolket teaterforestillinger før, bør ta slike oppdrag.
- Tegnspråktolken må stå på scenen, på samme siden som den døve personen sitter, og at tolken er i synsfeltet. Ikke stå på motsatt side av der hvor døve personen sitter.
- Omvisning på museum o.l. må ordnes til slik at de har en tegnspråktolk ved siden av guiden.
- Blir kunst/kultur fremvist på skjerm, så bør den ha en tilgjengelighetsknapp. Kan trykkes på og får valget med at den kan bli tegnspråkoversatt i en video.
- Ledsagerbevis må gjelde uavhengig om arrangøren er privat eller kommunal/statlig.

Alle disse kvalifikasjonene gjør at døve og hørselshemmede får en like bra kulturopplevelse som en hørende person får.

Medier/kommunikasjon

- Radiokanaler som sender sine programmer på TV, nett eller som podkast. Må bli tekstet og tegnspråktolket.
- Informasjonsvideoer og tekniske plattformer må både tekstes og ha en tegnspråklig video.

Dette gjelder for nettsider:

- Her er litt generell info om teksting av video:
<https://www.uutilsynet.no/wcag-standard/sporsmal-og-svar-om-video/895>
- Fra 1. februar 2023 blir WCAG 2.1 standarden en del av norsk lov og dermed et krav for alle offentlige nettsteder. Selv om det i loven kun spesifiserer offentlige nettsteder, er tilgjengelighet noe alle virksomheter, også private bør ha et forhold til https://www.uutilsynet.no/wcag-standard/oppbygging-av-wcag-21/139#retningslinje_11_tekstalternativer